

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. S. Vasilache)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru)

DECIZIE

13 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței

Judecători:

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Tamara Chișca-Doneva

Svetlana Filincova

Victor Burduh

examinând recursul declarat de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Botnari Sergiu și
Botnari Ludmila împotriva Iuliei Guțu, Primăriei comunei Stăuceni, Ministerului
Economiei și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu Inspecția de Stat în
Construcții (succesor Agenția pentru Supraveghere Tehnică) și Valeriu Cazacioc cu
privire la anularea actelor administrative și demolarea construcției,
împotriva deciziei din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 13 iulie 2017 Sergiu Botnari și Ludmila Botnari au depus cerere de chemare
în judecată împotriva Iuliei Guțu, Primăria com. Stăuceni, Ministerului Economiei și
Infrastructurii, intervenient accesoriu Inspecția de Stat în Construcții și Valeriu
Cazacioc cu privire la anularea actelor administrative și demolarea construcției.

În motivarea acțiunii reclamanții au indicat că prin dispoziția nr. 05-3/264 din 23
iulie 1999 a Primăriei Stăuceni li s-a permis pregătirea documentației necesare pentru
construcția unui centru de deservire tehnică pe terenul situat în xxxxxx. La 06
septembrie 1999 a fost aprobat proiectul pentru amplasarea stației de prestări servicii
auto și anume vulcanizare. Proiectul în cauză a fost coordonat și avizat de Consiliul
mun. Chișinău, Primăria mun. Chișinău, Departamentul Arhitectură și Urbanism și SA
„Moldtelecom”.

Reclamanții au invocat că conform proiectului, stația tehnică avea preconizată
două căi de acces, una pentru pietoni și alta pentru automobile din partea drumului M2
Chișinău-Soroca. La 10 noiembrie 1999 a fost eliberat Certificatul de Urbanism nr. 521
pentru elaborarea documentației de proiect și efectuarea lucrărilor de amplasare a
stației pentru prestări servicii auto-vulcanizare pe xxxxxx. Certificatul a fost semnat de
Primarul și secretarul com. Stăuceni, de arhitectorul-șef al mun. Chișinău și alți
specialiști în urbanism și amenajarea teritoriului. Conform pct. 3 al Certificatului de
Urbanism nr. 521 s-a indicat: „De prevăzut parcare auto și amenajarea terenului
aferent”.

Au menționat reclamantii că la 19 mai 2000 a fost eliberată Autorizația de Construcție nr. 17/00 semnată de Primarul com. Stăuceni pentru executarea lucrărilor de amplasare a stației pentru prestarea serviciilor auto-vulcanizare. Ulterior, la 13 ianuarie 2010 au fost informați prin scrisoarea Primăriei com. Stăuceni despre faptul că lotul de teren vecin, care constituie zonă sanitară, cu suprafața de 0,0116 ha nr. cadastral xxxxx din xxxxxx, situat între terenul ce le aparține cu drept de proprietate privată din xxxxx și drumul M2 Chișinău- Soroca și prin care trec căile de acces la terenul lor și la stația de prestare a serviciilor auto vulcanizare, a fost vândut unei terțe persoane pe nume Iulia Guțu. Pe acest sector de teren a fost construit un pavilion de așteptare pentru călători cu magazin comercial în zona de protecție a drumului M2 Chișinău-Soroca.

Reclamantii au relatat că inițial terenul respectiv a fost vândut cu așa zisul scop ca în perimetrul lui să fie construită o stație de așteptare pentru transportul public, dovada o face extrasul din Monitorul Oficial nr. 92-93(3425-3426) din 15 mai 2009. În prezent pe terenul dat s-a construit o clădire cu câteva etaje, astfel fiind îngădit accesul persoanelor la stația de vulcanizare. S-au adresat cu o plângere la Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău și în urma examinării plângerii a fost pornită o cauza penală în baza semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 361 alin. (2) lit. b) Cod penal.

Au susținut reclamantii că în cadrul urmăririi penale a fost dispusă efectuarea expertizei prin care s-a stabilit cu certitudine că certificatul de urbanism care a fost eliberat Iuliei Guțu pentru construirea stației de așteptare a transportului public, a fost falsificat prin completarea cu sintagma „și pavilion comercial”. Inițial certificatul de urbanism și autorizația de construire au fost eliberate doar pentru construirea exclusivă a stației de așteptare, dar nu și a magazinului comercial. Mai mult, în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că falsul în acte a fost efectuat de către arhitectul Igor Cucereanu. În urma examinării materialelor cauzei penale, Procurorul în Procuratura sect. Râșcani, mun. Chișinău, Maxim Motînga, la 10 august 2015, a emis ordonanța de încetare a urmăririi penale în privința lui Igor Cucereanu, din motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, cu clasarea procesului penal. În cadrul dosarului penal s-a demonstrat falsul în certificatul de urbanism care a fost eliberat Iuliei Guțu pentru construirea stației de așteptare, dar nu și a „pavilionului comercial”.

Reclamantii au relevat că la 30 mai 2017 s-au adresat cu cerere prealabilă Primăriei com. Stăuceni și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al RM cu solicitarea de a repune în termenul de adresare cu cerere prealabilă și de a anula certificatul de urbanism nr. 81 din 18 septembrie 2009 ca fiind emis cu încălcarea prevederilor legale, constituind obiectul infracțiunii prevăzute de art. 361 alin. (1) Cod penal, invocând faptul că Iulia Guțu prin ridicarea construcției sub formă de pavilion comercial, a încălcat normele cu privire la dreptul de vecinătate al reclamantilor, construind pavilionul la o distanță mai mică de 2 metri după cum prevede legislația în vigoare.

Totodată, reclamantii au obținut de la organele competente schimbarea destinației terenului de pământ, din teren cu destinație agricolă în teren cu destinație de construcție. Astfel, intenționează să ridice pe terenul dat anumite construcții, însă pavilionul comercial construit ilegal de către pârât îi încalcă dreptul de vecinătate prin construirea acestuia cu încălcarea distanței dintre terenuri, precum și prin închiderea de la traseu a accesului la teritoriul său.

Au solicitat reclamanții constatarea nulității certificatului de urbanism nr. 81 din 18 septembrie 2009 eliberat de Primăria com. Stăuceni și a autorizației de construcție nr. A 187-2009 din 02 noiembrie 2009 eliberată în baza certificatului de urbanism de către Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului al Republicii Moldova și dispunerea demolării construcției situate în xxxx, drumul M2 Chișinău-Soroca, ridicate de Iulia Guțu în baza autorizației și certificatului de urbanism fals.

Prin hotărârea din 02 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost respinsă cererea lui Sergiu Botnari și Ludmillei Botnari privind repunerea în termen a acțiunii și a fost respinsă ca tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Botnari și Ludmila Botnari împotriva Iuliei Guțu și Primăriei com. Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții și Valeriu Cazacioc.

Prin decizia din 16 octombrie 2018, a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila și a fost menținută hotărârea din 02 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

La 7 decembrie 2018, Botnari Sergiu și Botnari Ludmila au declarat recurs împotriva deciziei din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că actele a căror nulitate a fost solicitată, sunt lovite de nulitate absolută, or, conform raportului de expertiză nr. 1465,1466, din 20.08.2014, s-a stabilit că certificatul de urbanism nr. 81 din 18.09.2009 și autorizația de construcție nr. A 187-2009 din 02.11.2009, care au fost eliberate în baza certificatului de urbanism nr. 81 au fost falsificate de către cet. Cucereanu Igor.

Au indicat recurenții că instanța de fond și respectiv instanța de apel absolut eronat au interpretat și a aplicat normele de drept material și normele de drept procedural precum și eronat au apreciat probele.

Au considerat recurenții că tardivitatea acțiunii nu putea fi nicidecum constatăută de către instanța de fond și instanța de apel, deoarece actele au fost depuse în termen, după ce ambele părți au făcut cunoștință cu ele, prin urmare termenul nicicum nu a fost încălcat. Termenul de prescripție extintivă curge de la data ultimei încălcări a dreptului recunoscut.

Recurenții au menționat că cu ordonanța de încetare a urmăririi penale din 10.08.2015 în privința lui Igor Cucereanu din care au aflat despre falsul în certificatul de urbanism nr. 81, din 18.09.2009, au făcut cunoștință la 16.05.2017, după cum este indicat și pe ordonanță. Iar la 30.05.2017 s-au adresat cu cerere prealabilă Primăriei com. Stăuceni și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor al RM cu solicitarea de a repune în termenul de adresare cu cerere prealabilă și de a anula certificatul de urbanism care a fost emis cu încălcarea prevederilor legale. Ulterior, respectând termenii prevăzuți de legea contenciosului administrativ la data de 13.07.2017 au depus cerere de chemare în judecată.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 16 octombrie 2018.

Materialele cauzei atestă faptul că decizia contestată a fost expediată părților la data de 02 noiembrie 2018, însă date despre recepționarea acesteia lipsesc.

Astfel, recursul declarat la data de 07 decembrie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 27 februarie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (2), (3), (4) Cod de procedură civilă, nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei.

Din materialele pricinii rezultă că prin dispoziția nr. 05-3/264 din 23 iulie 1999 a Primăriei Stăuceni recurenților li s-a permis pregătirea documentației necesare pentru construcția unui centru de deservire tehnică pe terenul situat în com. xxxxxx. Ulterior, a fost aprobat proiectul pentru amplasarea stației de prestări servicii auto și anume vulcanizare și proiectul în cauză a fost coordonat și avizat de Consiliul mun. Chișinău, Primăria mun. Chișinău, Departamentul Arhitectură și Urbanism și SA „Moldtelecom”.

La 10 noiembrie 1999 a fost eliberat Certificatul de Urbanism nr. 521 pentru elaborarea documentației de proiect și efectuarea lucrărilor de amplasare a stației pentru prestări servicii auto-vulcanizare pe xxxxx, mun. Chișinău. Certificatul a fost semnat de Primarul și secretarul com. Stăuceni, de arhitectorul-șef al mun. Chișinău și alți specialiști în urbanism și amenajarea teritoriului. Conform pct. 3 al Certificatului de Urbanism nr. 521 s-a indicat: „De prevăzut parcare auto și amenajarea terenului aferent”.

La 19 mai 2000 a fost eliberată Autorizația de Construcție nr. 17/00 semnată de Primarul com. Stăuceni pentru executarea lucrărilor de amplasare a stației pentru prestarea serviciilor auto-vulcanizare. Ulterior, la 13 ianuarie 2010 reclamanții au fost informați prin scrisoarea Primăriei com. Stăuceni despre faptul că lotul de teren vecin, care constituie zonă sanitară, cu suprafața de 0,0116 ha nr. cadastral xxxxx din xxxxxi, situat între terenul ce le aparține cu drept de proprietate privată din xxxxx și drumul M2 Chișinău- Soroca și prin care trec căile de acces la terenul lor și la stația de prestare a serviciilor auto vulcanizare, a fost vândut pârâtei Iulia Guțu.

Totodată s-a constatat că în cadrul urmăririi penale a fost dispusă efectuarea expertizei prin care s-a stabilit cu certitudine că certificatul de urbanism care a fost eliberat Iuliei Guțu pentru construirea stației de așteptare a transportului public, a fost falsificat prin completarea cu sintagma „și pavilion comercial”. Inițial certificatul de urbanism și autorizația de construire au fost eliberate doar pentru construirea exclusivă a stației de așteptare, dar nu și a magazinului comercial. Mai mult, în cadrul urmăririi penale s-a stabilit că falsul în acte a fost efectuat de către arhitectul Igor Cucereanu.

Conform art. 14 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Astfel, prin cererea prealabilă adresată Primăriei com. Stăuceni, înregistrată la data de la 30 mai 2017, Botnari Sergiu și Botnari Ludmila, au solicitat repunerea în termenul de adresare cu cerere prealabilă și de a anula certificatul de urbanism nr. 81 din 18 septembrie 2009 ca fiind emis cu încălcarea prevederilor legale, invocând faptul că Iulia Guțu prin ridicarea construcției sub formă de pavilion comercial, a încălcat normele cu privire la dreptul de vecinătate al reclamanților, construind pavilionul la o distanță mai mică de 2 metri după cum prevede legislația în vigoare.

Conform art. 17 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000, cererea prin care se solicită anularea unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: a) data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării refuzului de soluționare a unei cereri prin care se solicită recunoașterea dreptului pretins sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea unei astfel de cereri; c) data comunicării actului administrativ, în cazul în care legea nu prevede procedura prealabilă.

La caz, Colegiul relevă că un răspuns al Primăriei com. Stăuceni la cererea prealabilă a lui Botnari Sergiu și Ludmillei Botnari, la materialele pricinii lipsește.

Ulterior, Botnari Sergiu și Botnari Ludmila, la data de 13 iulie 2017 a depus cerere de chemare în judecată împotriva Iuliei Guțu, Primăriei com. Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții și Valeriu Cazacioc solicitând constatarea nulității certificatului de urbanism nr. 81 din 18 septembrie 2009 eliberat de Primăria com. Stăuceni și a autorizației de construcție nr. A 187-2009 din 02 noiembrie 2009 eliberată în baza certificatului de urbanism de către Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului al RM și dispunerea demolării construcției situate în xxxxxx, drumul M2 Chișinău-Soroca, ridicate de Iulia Guțu în baza autorizației și certificatului de urbanism fals.

Prin hotărârea din 02 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, a fost respinsă cererea lui Sergiu Botnari și Ludmillei Botnari privind repunerea în termen a acțiunii și a fost respinsă ca tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Botnari și Ludmila Botnari împotriva Iuliei Guțu, Primăriei com. Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții și Valeriu Cazacioc.

Prin decizia din 16 octombrie 2018, a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila și a fost menținută hotărârea din 02 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Colegiul reține: din decizia contestată se identifică că instanța de apel verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, rezultând din prevederile art. 373 Cod de procedură civilă, a menținut hotărârea din 02 februarie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, prin care a fost respinsă cererea lui Sergiu Botnari și Ludmillei Botnari privind repunerea în termen a acțiunii și a fost respinsă ca tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Sergiu Botnari și Ludmila Botnari împotriva Iuliei Guțu,

Primăriei com. Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții și Valeriu Cazacioc. Instanța de apel s-a axat pe ipoteza precum că, Sergiu Botnari și Ludmila Botnari ar fi omis termenul inițierii procedurii de contestare a actului administrativ.

Instanța de recurs conchide că, o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

În contextul dat, Colegiul menționează că instanța de fond a concluzionat referitor la tardivitatea acțiunii rezultând din faptul precum că Sergiu Botnari și Ludmila Botnari ar fi aflat la sfârșitul anului 2012 despre existența certificatului de urbanism nr. 81 din 18.09.2009, eliberat de Primăria com. Stăuceni și despre autorizația de construcție nr. A 187-2009 din 02.11.2009, însă, contrar art.14 al Legii contenciosului administrativ, a depus cererea prealabilă doar la data de 30 mai 2017.

Colegiul precizează că art.14 alin.(1) al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 stabilește un termen de 30 zile pentru adresare cu cerere prealabilă, în cazul când persoana se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Conform art.15 alin.(1), (2) al Legii contenciosului administrativ nr.793 din 10 februarie 2000, cererea prealabilă se examinează de către organul emitent sau ierarhic superior în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmând a fi comunicată îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel. Organul emitent este în drept: a) să respingă cererea prealabilă; b) să admită cererea prealabilă și, după caz, să revoce sau să modifice actul administrativ.

Din normele legale citate rezultă că, respectarea procedurii prelabile de soluționare a litigiului este obligatorie, în cazul contenciosului administrativ, dacă legea nu dispune altfel.

Dar, demararea procedurii prelabile și ulterior unui proces civil este un drept al persoanei care se consideră a fi vătămată într-un drept al său recunoscut de lege și nu o obligație.

Respectiv, dacă o persoană se consideră a fi vătămată într-un drept al său și dorește restabilirea acestuia, ea are dreptul de a iniția o procedură în ordinea contenciosului administrativ, doar cu respectarea unei proceduri prelabile.

Totodată, organul administrativ sesizat este obligat să examineze cererea prealabilă, fapt ce rezultă din prevederile art.15 al Legii contenciosului administrativ.

Astfel, legea oferă posibilitatea persoanei de a depune cererea prealabilă și instituie obligația organului administrativ de a examina această cerere.

Pe parcursul procedurii prelabile/prejudiciare, petiționarul și autoritatea publică au dreptul de a opune reciproc toate excepțiile și a aduce toate argumentele în susținerea circumstanțelor invocate.

În cadrul examinării cererii prelabile, executându-și obligația impusă de lege, conform art.15 alin.(2) lit.a) al Legii contenciosului administrativ, organul emitent este în drept să respingă cererea prealabilă invocând sau netemeinicia, sau tardivitatea acesteia.

Hotărârea adoptată de organul administrativ după examinarea cererii prelabile este actul prin care se finalizează faza prejudiciară a soluționării litigiului.

Colegiul reliefă că, pentru ca instanța de judecată să respingă cererea privind anularea unui act administrativ ca fiind tardivă, din motivul tardivității cererii

prealabile, este necesar ca organul emitent să invoce tardivitatea la faza prejudiciară, adică atunci când a fost sesizat de către petiționar.

Colegiul reiterează că instanța de judecată respingînd cererea de chemare în judecată depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila, a constatat că cererea prealabilă a fost depusă cu încălcarea termenului de prescripție.

În continuarea celor expuse, Colegiul remarcă că în contextul legislației în vigoare tardivitatea cererii prealabile urma a fi invocată de autoritatea administrativă, la caz Primăria com. Stăuceni, în cadrul soluționării litigiului pe cale extrajudiciară, pe când la materialele pricinii lipsește un răspuns al autorității administrative, prin care ar fi fost respinsă cererea prealabilă, deoarece Botnari Sergiu și Botnari Ludmila ar fi omis termenul de prescripție întru depunerea acesteia.

După cum s-a menționat, organul administrativ avea obligația de a soluționa cererea depusă de către Botnari Sergiu și Botnari Ludmila și de a adopta una din soluțiile enunțate în art.15 al Legii contenciosului administrativ.

Din materialele cauzei, rezultă că, pârâtul a ignorat cererea prealabilă depusă de către Botnari Sergiu și Botnari Ludmila și nu a examinat-o, respectiv neinvocând nici netemeinicia, nici tardivitatea acesteia.

Pe cale de consecință, Colegiul menționează că, autoritatea publică deoarece a neglijat cererea prealabilă depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila, nu și-a executat obligația instituită prin lege de a examina cererea prealabilă înaintată, nu a invocat tardivitatea cererii prealabile, pierde dreptul de a invoca ulterior, în cadrul procesului judiciar, omiterea termenului de 30 zile în care poate fi depusă cererea prealabilă.

În speță, Colegiul relevă că tardivitatea cererii prealabile a fost invocată în cadrul procesului civil de către Primăria com. Stăuceni, doar că, ultima deținea deja calitatea procesuală de pârât, pe când urma să o invoce, *după caz*, la etapa examinării cererii prealabile, ca fiind autoritate publică sesizată prejudiciară. Iar, în cadrul examinării pricinii poate fi invocată doar tardivitatea acțiunii, dar nu și a cererii prealabile, în condițiile când organul administrativ la soluționarea prealabilă a litigiului, nu a invocat acest fapt.

Colegiul precizează că din materialele pricinii nu se identifică careva răspunsuri ale autorității publice privind tardivitatea cererii prealabile, de altfel, nici din textul referințelor prezentate de către Primăria com. Stăuceni nu se disting careva ipoteze ce ar releva că organul emitent-Primăria com. Stăuceni s-ar fi expus asupra cererii prealabile anterior adresării în instanța de judecată, cu atât mai mult sub aspectul tardivității.

În atare circumstanțe, Colegiul conchide că instanța de apel contrar prevederilor legale a concluzionat asupra tardivității cererii de chemare în judecată depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila împotriva Iuliei Guțu, Primăriei comunei Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții (succesor Agenția pentru Supraveghere Tehnică) și Valeriu Cazacioc cu privire la anularea actelor administrative și demolarea construcției, prin prisma omiterii termenului stabilit de lege pentru inițierea procedurii de contestare a actului administrativ, în condițiile când la soluționarea extrajudiciară acest aspect nu a fost invocat.

De altfel, lipsește în general răspunsul autorității publice la cererea prealabilă a lui Sergiu Botnari și Ludmillei Botnari privind anularea certificatului de urbanism nr.

81 din 18.09.2009, eliberat de Primăria com. Stăuceni și autorizației de construcție nr. A 187-2009 din 02.11.2009, fapt menționat *supra*. Or, careva probe care să ateste contrariul, la materialele pricinii lipsesc.

Colegiul relevă că termenul de prescripție în speță urma a fi verificat prin prisma respectării termenului la depunerea cererii prealabile privind anularea actului administrativ sau motivelor care au condiționat omiterea acestuia, în situația în care cererea prealabilă a fost respinsă de către organul administrativ, ca fiind depusă tardiv.

În circumstanțele expuse, Colegiul decelează că, Primăria com. Stăuceni nu a respins cererea prealabilă ca fiind depusă tardiv, or, aspectul dat ține doar de competența organului administrativ căruia i-a fost adresată cererea prealabilă, instanța de judecată urmând să se expună numai asupra termenului prevăzut de art.17 din Legea contenciosului administrativ, adică ce tine de termenul de adresare în instanța de judecată.

Doar în cazul în care organul emitent a respins cererea prealabilă pe motiv că persoana a omis termenul de adresare cu această cerere, instanța de fond, doar la cererea părții, verifică motivele omiterii acestuia și poate sau să le considere întemeiate, sau să respingă cererea ca fiind prescrisă.

Prin urmare, instanța de apel la rejudecarea pricinii urmează să omită verificarea respectării termenului de inițiere a procedurii prealabile, deoarece în cadrul acestei proceduri autoritatea publică nu a respins cererea prealabilă ca fiind tardivă și, urmează să examineze acțiunea prin prisma temeiniciei acesteia.

Colegiul remarcă că instanța ierarhic inferioară la adoptarea soluției pe caz, urma a concluziona sub aspectul tardivității, rezultând din circumstanțele pricinii constatate, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, însă, instanța de apel, neelucidând integral circumstanțele inițierii procedurii contenciosului administrativ și etapele aferente acesteia, a concluzionat asupra tardivității acțiunii.

Or, principiul procesului echitabil, garantat de art.6 CEDO, reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod incomplet și fără o apreciere și elucidare corespunzătoare a circumstanțelor pricinii.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Botnari sergiu și Botnari Ludmila și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în

ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila.

Se casează decizia din 16 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Botnari Sergiu și Botnari Ludmila împotriva Iuliei Guțu, Primăriei comunei Stăuceni, Ministerului Economiei și Infrastructurii Drumurilor, intervenient accesoriu Inspekția de Stat în Construcții (succesor Agenția pentru Supraveghere Tehnică) și Valeriu Cazacioc cu privire la anularea actelor administrative și demolarea construcției, cu remiterea pricinii la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecători

Ala Cobăneanu

Tamara Chișca-Doneva

Svetlana Filincova

Victor Burduh